

HOFJESKRANT

Nieuwsbrief van de Stichting Landelijk Hofjesberaad

nummer 52, najaar 2023

**VERSLAG
VOORJAARS-
VERGADERING
DEN HAAG**

**NIEUWE
DEELNEMER:
STICHTING
EENDRACHT-ANSLO**

Verder in dit nummer: Opvolging gezocht • Van de Voorzitter • Afscheid maar toch niet helemaal • Hofjesnieuws: Hoog bezoek • Haarlemse Hofjeskrant jubileert • Nieuwe postzegel • Overdracht archief Fontainehofje • Regentenkamertentoonstelling • Restauratieprijs Vrouwenhuis • Open Monumentendag in Dordrecht • Jubileum Raepenhofje • Boekennieuws

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR

LANDELIJK

HOFJESBERAAD

LANDELIJK HOFJESBERAAD

De Stichting Landelijk Hofjesberaad is bedacht op 8 april 1997 en daadwerkelijk opgericht op 4 juni 1997.

BESTUURSSAMENSTELLING:

R. Brood, voorzitter
Mw M.P.C. Gielink, secretaris
L. de Roos, penningmeester
C.A.M. Schinck, lid
Mw. T.M. van Dijk, lid

HOFJESKRANT

De *Hofjeskrant* is voor geïnteresseerden op aanvraag beschikbaar. Bestuursleden van de aangesloten hofjes krijgen de krant automatisch op hun huisadres. Op de website van het Landelijk Hofjesberaad is de *Hofjeskrant* ook te downloaden en/of te lezen.

SECRETARIAAT

STICHTING LANDELIJK HOFJESBERAAD

Vooruitgangstraat 167, 2032 RK Haarlem
Contactpersoon: Joke Slootheer
Het secretariaat is te bereiken via info@hofjesberaad.nl
www.hofjesberaad.nl

AANMELDING NIEUWE DEELNEMERS

Voor meer informatie over het Landelijk Hofjesberaad en/of de mogelijkheden voor aansluiting bij het beraad kunt u zich richten tot Joke Slootheer (secretariaat).

Natuurlijk zijn wij ook zeer geïnteresseerd in uw reactie op de *Hofjeskrant*. Belt of mailt u gerust, ook als u een actieve bijdrage wilt leveren aan het werk van de stichting.

COLOFON

Uitgave van het Landelijk Hofjesberaad.
Verschijnt tweemaal per jaar: voorjaar en najaar
ISSN: 1872-5619

Redactie: Henk Looijesteijn, Vibeke Kingma (hofjesnieuws)

Vormgeving: Tekst in Vorm, Joke Slootheer

Foto's: Raymond Brood, Charles Duijff,
Huib van Eesteren, Nellie Groot, Jan ten Hove,
Vibeke Kingma, Henk Looijesteijn,
Stichting Toon het Amsterdamse Erfgoed,
Piet Verhoeven, Jan Willeminck en Saskia Zwiers

Druk: Spaarne Werkt, Cruquius

NAJAARSBIJEENKOMST

Op zaterdag 21 oktober a.s. zal het Landelijk Hofjesberaad te gast zijn in Zutphen, bij het Ruitershofje. U bent vanaf 10.00 uur van harte welkom in Het Koelhuis aan de Coenensparkstraat 1 te Zutphen. Op het programma staan onder andere een toespraak van Jan Cees van Hasselt, voorzitter van de Sint Anthony Groote Broederschap; een lezing over Zutphen en de Hanze door Prof. Dr. Hanno Brand en een stadwandeling langs diverse Zutphense hofjes. U kunt zich aanmelden via info@hofjesberaad.nl.

BESTUURSLID GEZOCHT EN OPVOLGING JOKE SLOOTHEER

In juli 2024 eindigt de reglementaire bestuursperiode van Cees Schinck. Op een later tijdstip zal ik hem nog nader in het zonnetje zetten, maar ter voorbereiding hierop zijn we op zoek naar een nieuw bestuurslid. Ook Joke Slootheer heeft aangegeven haar taken te zullen neerleggen met ingang van 2025. De taken van Joke met betrekking tot de *Hofjeskrant* en de website zullen worden overgenomen door Joke's dochter Merel.

Het nieuwe bestuurslid wordt verantwoordelijk voor het organiseren, samen met de voorzitter, van de twee landelijke bijeenkomsten en een huismeestersbijeenkomst per jaar. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het vinden van een ontvangend hofje, het versturen van uitnodigingen, het bijhouden van aanmeldingen en de logistieke afstemming met het ontvangende hofje, regelen van cadeaus en dergelijke. Mocht dit iets voor u zijn of weet u iemand die we kunnen benaderen, stuur dan een mail naar voorzitter@hofjesberaad.nl.

Raymond Brood

Hoog bezoek aan het Landelijk Hofjesberaad.

VAN DE VOORZITTER

Sinds onze laatste bijeenkomst in Den Haag is er weer veel gebeurd. Verderop in de krant leest u meer over de voorjaarsbijeenkomst, maar ik wil toch een paar zaken uitlichten. Verduurzaming is een onderwerp wat ons allen bezighoudt. Taetske van Dijk gaf tijdens de voorjaarsvergadering een inleiding over haar bevindingen en in de komende vergaderingen blijft dat ons hoofdthema. Zoals ik al eerder stelde is het daarbij van grote waarde dat er zoveel mogelijk ervaringen gedeeld worden. Daarom de vraag om deze met Taetske te delen zodat we een goed beeld krijgen van wat er speelt en welke oplossingen gekozen zijn. Hierdoor hopen we *best practices* te kunnen vaststellen.

Mocht u soms denken dat verduurzaming een doel is, dan heeft deze zomer ons geleerd dat verduurzaming slechts een middel is om de klimaatverslechtering het hoofd te bieden. De Nederlandse weermannen mogen dan van een normale zomer spreken maar dat geldt zeker niet voor de regio's die getroffen zijn door overstromingen, langdurige hittegolven, bosbranden en de stormen die de wereld hebben geteisterd en zullen teisteren. Hoe uitdagend ook in het microperspectief van onze hofjes, het is voor *the greater good* van ons allen om verduurzaming een succes te maken.

Ook bleek er tijdens de vergadering een behoefte aan een platform waar eenieder vragen kan stellen en anderen antwoorden kunnen geven. Nu blijkt dat Lucas Boreel al enige jaren geleden de WhatsApp-groep Regent 3.0 heeft opgericht. Er zijn inmiddels weer wat nieuwe leden toegevoegd. Ik

raad u aan om u ook aan te melden. Het is de moeite waard. Mocht de infrastructuur van WhatsApp onvoldoende blijken dan zullen we omzien naar andere software.

Ondertussen is, toch wel onverwachts, in juli het kabinet gestruikeld over de immigratie. In november kunnen we dus weer naar de stembus. Alhoewel het nog niet duidelijk is welke partijen meedoen, ziet het er naar uit dat er nóg meer partijen nodig zullen zijn om een kabinet te vormen. Om hier straks een stabiele eenheid uit te destilleren, zal een grote uitdaging zijn en mogelijk lang duren. Juist die mogelijk lange demissionaire periode zal de slagkracht, voor zover die er was, nog verder beperken. Dat betekent ook dat rond bouwen, stikstof en klimaat er nog lang onduidelijkheid zal zijn.

Ik heb u meerdere malen geschreven over de eenmalige tegemoetkoming energiekosten blokverwarming. Hoe lastig dit

was voor de ambtenaren, bleek wel uit de ervaringen van enkelen van ons. Per telefonisch contact veranderde de informatie van de belastingdienst. Ik hoop dat u tijdig uw aanvraag hebt ingediend.

Verder kunt u in onze krant lezen hoe Patrick Thio, enkele andere regenten en ik een Maleisische delegatie hebben ontvangen die graag meer wilde weten over het hofjesleven, hoe te besturen en de sociale aspecten. Het was een zeer spontane en interactieve ontmoeting.

De volgende bijeenkomst zal op 21 oktober in de fraaie Hanzestad Zutphen zijn. Het Ruitershofje zal ons daar ontvangen. Ook daar zullen we weer verder stilstaan bij verduurzaming.

Raymond Brood

Volle bak in de Lutherse Kerk van Den Haag.

VOORJAARSVERGADERING

Op 15 april 2023 vond in de Lutherse Kerk te Den Haag de voorjaarsvergadering van het LHB plaats. Het Hofjesberaad was te gast bij het Hofje van Wouw en het Hofje van Nieuwkoop. Er waren ruim 105 deelnemers aanwezig, die ongeveer 40 hofjes vertegenwoordigden, een grotere opkomst dan verwacht omdat niet iedereen zich had aangemeld, maar wel een verheugend feit op zich. De bijeenkomsten worden duidelijk op prijs gesteld.

Voorzitter Raymond Brood verwelkomde de aanwezigen, in het bijzonder de nieuwe deelnemer uit Groningen, de Maria Elisabeth Linhoffstichting, waarna Jeanne Kamerlingh Onnes en Patrick Thio namens het Hofje van Wouw en het Hofje van Nieuwkoop de aanwezigen de loop van de dag uitlegden. Historicus Marjolein Jorna werkt aan een boek over de geschie-

denis van het Hofje van Wouw en vertelde alvast wat over de opmerkelijke geschiedenis van het hofje, dat altijd bestuurd is geweest door zowel mannen als vrouwen. Sommige regenten hadden een zeer lange zittingsduur – twee regenten zaten 60 en 66 jaar in het bestuur. Ad Dekkers, directeur binnenstad van de gemeente Den Haag, gaf vervolgens een inleiding over de toekomst van de Haagse binnenstad, die in

de komende jaren weer een prettige plek om te wonen moet worden. Daarbij zou eigenlijk meer aandacht moeten uitgaan naar de vele hofjes in Den Haag – naast de liefdadigheidshofjes die lid zijn van het LHB zijn er ook heel veel voormalige exploitatiehofjes bewaard gebleven.

Twee wooncorporaties in 2022 hebben het lidmaatschap opgezegd, maar daar zijn datzelfde jaar twee hofjes voor in de

Van links naar rechts: het ontvangstcomité, sprekers Marjolein Jorna en Ad Dekkers.

Raymond Brood bedankt Jeanne Kamerlingh Onnes en Patrick Thio voor de organisatie.

Taetske van Dijk vertelt over de verduurzaming van haar hofje.

plaats gekomen. Het LHB staat er financieel goed voor en er waren daarover dan ook nauwelijks vragen. Wel werden er tijdens de rondvraag zaken aangekaart die in de toekomst nadere beschouwing verdienen. Cyrille Berger van het Hofje van Nieuwkoop zou graag zien dat er op LinkedIn een platform wordt gestart waar hofjesbesturen informatie kunnen uitwisselen en kennis kunnen delen. Bepaalde vragen duiken bij meerdere hofjes op. Sommige hofjes hebben moeite huurders te vinden; bij andere is de bestuursopvolging een heet hangijzer. Er was een levendige uitwisseling over dat vraagstuk en het laatste woord is daar zeker nog niet over gezegd.

Nadat de vergadering was geëindigd hield bestuurslid Taetske van Dijk, regentes van het Hofje van Heijthuisen, een inleiding over de verduurzaming van haar hofje. Uit Taetskes verhaal bleek duidelijk dat het verduurzamen maatwerk is, zeker als het een monumentaal hofje betreft. Niet voor elk hofje is elke maatregel mogelijk of zinvol. Uit de antwoorden en opmerkingen na afloop was duidelijk hoezeer verduurzaming leeft onder de deelnemers: vaak scheelt kierendichting al veel, zo werd duidelijk uit de verschillende bijdragen.

Na afloop van het officiële gedeelte werden de organiserende hofjes bedankt en kreeg het bestuur van de Maria Elisabeth

Linhoffstichting als welkomstgeschenk de volledige Hofjesreeks uitgereikt. Na de lunch werd er op deze stralende voorjaarsdag in verschillende groepen gewandeld in de buurt van de Lutherse Kerk en werden onder andere het Hofje van Wouw, het Heilige Geesthofje en het Hoofthofje aangedaan op weg naar het Hofje van Nieuwkoop. Daar waren twee verduurzaamde woningen opengesteld voor bezichtiging en werd de dag afgerond met een borrel in de regentenzaal van het Hofje van Nieuwkoop.

De notulen van de Voorjaarsvergadering zijn de deelnemers inmiddels toegestuurd.

Van links naar rechts: het regentenhuis van het Hofje van Nieuwkoop, het Hoofthofje en het Hofje van Wouw.

STICHTING EENDRACHT-ANSLO

Veel hofjes hebben wel de functie, maar niet de vorm, een feit dat altijd weer voor verwarring zorgt bij het grote publiek. De geschiedenis van de nieuwste deelnemer aan het Hofjesberaad, Stichting Eendracht-Anslo te Amsterdam is daar een goed voorbeeld van. De stichting gaat terug op een tweetal hofjes, het Anslo's hofje dat omstreeks 1616 werd opgericht en gebouwd in de Eerste Egelantiersdwarsstraat, en de stichting de Eendracht die in de 18de eeuw werd opgericht en maar liefst twee hofjes in beheer had, hofje de Nooteboome Uytijk en de Eendracht zelf. Waar het Anslohofje een echt hofje was, waren de hofjes van de Eendracht altijd ondergebracht in een gebouw. De oude gebouwen werden verkocht of moesten plaats maken voor nieuwbouw. Het huidige gebouw van de stichting is een flatgebouw, gevestigd op Overtoom 295, en omvat dertig wooneenheden.

Het gebouw van Stichting Eendracht-Anslo vanuit de tuin.

Het Anslohofje werd gesticht door de doopsgezinde koopman Claes Claesz Anslo (c. 1555-1632) en zijn vrouw Giert Jansdr († 1638). Zij bezaten in de toen nog nieuwe Jordaan een tuin met enkele huisjes waarin ze arme mensen gratis lieten wonen. In 1616 legden zij vast dat het altijd zo moest blijven. Twee panden

aan de straat werden verhuurd, waaruit de armenhuisjes moesten worden onderhouden. Het Anslohofje werd eeuwen lang door de familie bestuurd, waarvan sommige bestuurders het hofje zeer toegeedaan waren. Op den duur had de stichting onvoldoende vermogen en stonden de huisjes leeg. Na het overlijden van de laatste regent werd in 1965 een nieuw stich-

tingsbestuur in het leven geroepen door de rechter, met nakomelingen van Anslo.

Terwijl de Jordaan nog op de nominatie stond om te worden gesloopt, werd samenwerking gezocht met de architect en heemschutter Geurt Brinkgreve (1917-2005) van de stichting Diogenes. Besloten werd Anslo's Hofje te restaureren en in een nieuwe stichting onder te brengen, de stichting Claes Claesz Hofje, zo genoemd om de herinnering aan de stichter levend te houden. Het oude hofje had monumentale maar te kleine kamers. Besloten werd het na restauratie te laten bewonen door kunstacademie- en conservatoriumstudenten. De besturen van Anslo en Diogenes nemen nog steeds elk voor de helft deel in de stichting Claes Claesz, die rond Anslo's Hofje historiserende nieuwbouw heeft gerealiseerd. Sinds de jaren 1968-1973 wordt ook daarin huisvesting geboden aan studenten en enkele bejaarden. Boven de voormalige ingang prijkt nog altijd het wapenschild van Claes Claesz Anslo.

Stichting de Nooteboome Uytijk was het werk van de Nederduits Gereformeerde koopman Jan van Mekerem (1718-1791) en zijn tweede vrouw, Johanna Margaretha Okhuijsen († 1776), weduwe van een predikant. Zij bepaalden in 1774 dat in een pakhuis op de hoek van de Lijnbaansgracht en de Spiegelgracht genaamd de Noteboom Uytijk, sinds 1722 in handen van de familie Van Mekerem, na hun beider dood onderdak moest worden geboden aan negen vrouwen. Uit de tamelijk omslachtige naam 'Geslacht steun door God's Zeegen, van Jan van Mekerem en Johanna Margaretha Okhuijsen' blijkt dat arme verwanten voorrang genoten.

De echtgenoten waren beiden armenzorgbestuurders, Johanna Margaretha als diacones en Jan als regent van het Dolhuis. Na de dood van zijn vrouw hertrouwde Jan van Mekerem in 1777 met Johanna Bontekoning (1721-1789), een andere diacones en eveneens predikantenweduwe. Bij haar overlijden liet ze 30.000 gulden na

Met de klok mee: de voormalige ingang van het Anslohofje, oude foto's van de Eendracht aan de Overtoom, het voormalige privaat van het Anslohofje.

voor de bouw van een Bestedelinghuis aan de Nieuwe Herengracht, waar door de diaconie verzorgde mensen konden worden ondergebracht. Jan legde er de eerste steen voor.

Jan van Mekerén had bij geen van zijn drie echtgenotes kinderen gekregen en kon zich veroorloven – hij liet een half miljoen gulden na – om nog een hofje te stichten. Hij vestigde dat in een in 1780 door hem aangekocht voormalig buitenhuis aan de Overtoom, genaamd de Eendracht. Hij wilde dat het zou heten 'Geslagt Steun en verdere Liefde Oeffening door Gods Zegen van Jan van Mekerén', maar de omslachtige naam sloeg niet aan en het kwam als gesticht De Eendracht bekend te staan. Het bood ten slotte woonruimte aan vijftien arme vrouwen. Ook hier gingen de verwanten van Jan van Mekerén voor op andere armen.

Hoewel opgezet als twee verschillende stichtingen bestond vanaf 1799 het bestuur van zowel de Nooteboome Uytijk als de Eendracht uit dezelfde personen. Op den duur voldeden de gebouwen niet meer voor het doel. De Nooteboome Uytijk werd in de jaren zestig verkocht en verbouwd. Het is nu een winkelpand. Ook de Eendracht voldeed toen niet meer en zou bovendien moeten worden afgebroken vanwege de bouw van het nieuwe Diaconessenziekenhuis. Intussen besloot het nieuwe bestuur van Anslo om met het overgebleven vermogen samen te gaan werken met de Eendracht en de Stichting Henriëtte Hofje. De Eendracht had op dat moment al besloten om een nieuwe flat te bouwen. Zij schakelden de bekende architect Cornelis Wegener Sleeswijk (1909-1991) in om zuidelijk van het terrein van De Eendracht een nieuwe flat te bouwen

met 42 eenkamerwoningen die zouden worden gebruikt door diaconessen, zoals de verpleegsters van het ziekenhuis werden genoemd. Dertig jaar later waren er minder diaconessen en minder gegadigden voor de flatwoningen, die te klein werden gevonden. Het Henriëttehofje besloot de samenwerking te beëindigen, waarna Eendracht en Anslo elk voor de helft verder gingen. Met hulp van huismeester Marten Hoogenhout renoveerden zij begin 21ste eeuw het gebouw, waarbij de meeste 'cellen' werden samengevoegd tot tweekamerwoningen. Nu zijn er 24 tweekamerwoningen en 6 éénkamerwoningen. De laatste zijn bestemd voor jongeren die hand en spandiensten verrichten. Er wonen vooral mensen van boven de 55. Het is al tientallen jaren niet meer gebruikelijk om godsdienstige eisen te stellen aan bewoners.

HOFJESNIEUWS

DEN HAAG: HOOG BEZOEK

Op 31 juli 2023 ontvingen we in het Hofje van Nieuwkoop te Den Haag een Maleisische delegatie van 25 personen onder leiding van de ambassadeur en mevrouw Dato Sri Fatimah Abdullah, 'Minister of Women, Early Childhood and Community Wellbeing' van de deelstaat Sarawak. Op verzoek van de Maleisische ambassade werd de delegatie geïnformeerd over het wonen en besturen van hofjes. Het verzoek kwam vrij onverwacht maar binnen drie dagen kon er een leuk programma worden gemaakt voor de minister.

Regent Patrick Thio hield een inleiding over het Hofje van Nieuwkoop en LHB-voorzitter Raymond Brood sprak niet alleen over de geschiedenis van het Nederlandse hofje, maar ook wat hofjes in het heden juist betekenen. Vervolgens ontstond zich een levendige discussie waarbij werd stilgestaan bij het belang van de sociale cohesie en de zorg die onderling wordt verleend. Die zal met de verdere vergrijzing alleen maar toenemen.

De situatie in Maleisië is qua bevolking wel heel anders dan in Nederland, want daar is die nog werkelijk opgebouwd als een piramide terwijl we hier eerder van een paddenstoel spreken. Wat overeenkomt is echter dat ook de Maleisische samenleving verder is geïndividualiseerd, waardoor zeker in steden weer gezocht

wordt naar projecten om de cohesie te bevorderen. Juist de deelstaat Sarawak kent een vergrijzende populatie en ook zijn er uitdagingen als het gaat om gezondheidszorg. Het samenzijn en naar elkaar omkijken sprak de minister erg aan. Ook dat de hofjes voornamelijk door vrijwilligers worden bestuurd en de rol van conciërges of huismeesters stelde zij zeer op prijs.

Verder werd stilgestaan bij de selectie van bewoners, de hoogte van de huren en

welke rol door besturen wordt gespeeld bij interne conflicten.

Na het uitreiken over en weer van enige attenties, was het tijd voor thee met stroopwafels waarbij herhaaldelijk werd gesteld dat wonen in een hofje is als wonen in een paradijs. Dat werd nog eens extra bevestigd door de rondleiding en het bezoek aan enige huisjes.

Raymond Brood

Impressies van het bezoek van de Maleisische minister aan het Hofje van Nieuwkoop.

HAARLEM: HAARLEMSE HOFJESKRANT JUBILEERT MET 50STE EDITIE

Op 6 september werd in de 14de-eeuwse Gravenzaal van het Haarlemse stadhuis de 'eerste krant' van de 50ste editie van de *Haarlemse Hofjeskrant* aangeboden aan burgemeester Jos Wiene. Dat werd gedaan door Willem Brand, initiatiefnemer en 'hofleverancier' van 15 jaar nieuws uit 23 Haarlemse hofjes.

Burgemeester Wiene kreeg voordat hij de krant in een duurzame hofjestas kreeg overhandigd de gelegenheid iets te vertellen over de 19 mooi uitgelichte panelen met daarop 32 graven en gravinnen. Oud-columniste en oud-regentes Iesje Vermeulen sprak de ongeveer 120 aanwezige hofdames, regenten en betrokkenen toe aan de hand van wat haar opviel bij het lezen van de eerdere kranten: 'Bij het doorlezen van de 49 Hofjeskranten valt op dat het rijke verleden van de Haarlemse hofjes veel gedenkwaardige aanknopingspunten biedt om bij stil te staan of een feestje te vieren. Zoals bij het geboorte- en sterfjaar van de stichter, het stichtingsjaar van een hofje, een ambtsjubileum van een regent of regentes of de restauratie van een hofje. Maar er ontstaan ook nieuwe tradities waarvoor bewoners gezellig bij elkaar komen: de hofjesbarbecue, de jaarlijkse taartendag, hofjeskerstvieringen, de nieuwjaarsreceptie. Willem was er met pen, papier en fototoestel steeds bij'.

'Het leven in een hofje is zoveel dynamischer dan men denkt, dus zet de hofjespoort maar wagenwijd open', zo blikte zij terug op Willems idee eind 2007 een krant te maken. De *Haarlemse Hofjeskrant* bleek een schot in de roos. Mede door de fraaie vormgeving van Kees Reniers en de vrolijke tekeningen en leuke stripverhalen van Alex van Koten groeide de krant uit

Willem Brand reikt het eerste exemplaar van de 50ste Haarlemse Hofjeskrant uit aan burgemeester Jos Wiene.

tot een lokaal pareltje. Hofjes, zo blijkt uit de verhalen, zijn populair vanwege de centrale ligging, de architectuur van de woningen rondom een binnentuin en de waardering voor de geschiedenis. En, bewoners hebben er allesbehalve een eenzame oude dag.

Lieuwe Zoodma, voorzitter van Stichting Haarlemse Hofjes, typeerde de krant als visitekaartje voor de stad Haarlem als hofjesstad. Op naar het 100ste nummer, sprak hij. Jan Willeminck, penningmeester van Stichting de Hofjeskrant, bedankte de subsidiegevers (onder andere Hofjes Codde en van Beresteyn en Hofje Inden Groenen Tuin), de adverteerders en de lezers. Bijzonder is dat Willem niet alleen verhalen schrijft en veel beeldmateriaal zelf schiet, maar ook dat hij de distributie voor zijn rekening neemt. Dat doet hij op zijn markante Hofjeskrantfiets. Zo

runt hij met fietsen en sjouwen zijn eigen 'sportschool'. De krant verscheen twaalf jaar lang in een oplage van 10.000 en sinds coronatijd in een oplage van 6000 stuks. De eerste twee jaar kwam de krant viermaal per jaar uit, daarna driemaal. In 2024 zal de krant 'alleen' in mei en september verschijnen.

LEIDEN: NIEUWE HOFJESPOSTZEGEL

De Leidse ontwerper Frans Hemelop heeft weer een fraaie hofjespostzegel uitgegeven. Deze dertiende zegel toont het Jean Michelhof in de Pieterswijk, recht tegenover de Lokhorstkerk, gevestigd op het adres Pieterskerkstraat 10-12. Het hofje is in 1687 gesticht door Catharina Geschier († 1691), weduwe van lakenkoopman Jean Michel. Het kinderloze echtpaar had afgesproken dat de langstlevende een hofje zou stichten, al begonnen ze al met de aankoop van de verschillende huisjes bij hun leven. De uitvoerders van het testament zetten vervolgens geen nieuw bouwwerk neer, maar verbouwden de bestaande huisjes voor het nieuwe doel zodat het een knus maar wat rommelig gebouwd hofje werd. De woningen waren bestemd voor vier echtparen en acht vrouwen, ongehuwd of weduwe, die allen lidmaat van de Waals Gereformeerde kerk moesten zijn. Voor nadere bijzonderheden over deze zegels en de Leidse hofjeszegels in het algemeen kan men terecht op Hemelops website: <https://hemelop.nl/>.

AMSTERDAM: OVERDRACHT ARCHIEF VAN HET FONTAINEHOFJE

Regentes Maartje Duin draagt het adelsdiploma van de familie Fontaine over aan Ron Blom van het Stadsarchief.

Het komt nog regelmatig voor dat ergens in een regentenkamer een half vergeten archief wordt aangetroffen. In het Amsterdamse Fontainehofje bleek het archief in een paar dozen in de hoek van de regentenkamer te staan. Nadat Henk Looijesteijn er naar had gekeken en vaststelde dat er veel oud archiefmateriaal in zat – zoals het testament van de stichteres – heeft het bestuur contact opgenomen met het Amsterdams Stadsarchief, dat dit hofjesarchief graag

toevoegde aan de vele bestanden die ze al hebben.

Het Fontainehofje werd gesticht door Petronella Calkoen (1680-1753). Een half jaar voor haar dood bestemde zij in haar testament 118.000 gulden voor de bouw van het hofje dat de naam van haar in 1731 overleden echtgenoot Joan Fontaine moest dragen. Hun twee kinderen waren jong overleden zodat Petronella alleen en kinderloos was achtergebleven.

Het hofje werd in 1754 gebouwd achter

het huis Keizersgracht 47-63, waar zich de regentenkamer en de woning van de opzichteres in bevonden. Het bestond uit twaalf woningen, zes benedenwoningen en zes bovenwoningen. Het was aanvankelijk bedoeld voor de huisvesting van Petronella's personeel, dat zo tot hun dood verzekerd was van een woning. Daarnaast kregen zij van de regenten turf, aardappelen en bier. Naast Petronella's voormalige personeel bood het hofje onderdak aan oudere, behoeftige dames van protestantse huize. In 1912-13 werd een nieuw hofje gebouwd op Valeriusstraat 198, eveneens bestaande uit 12 woningen en een regentenkamer. Het gebouw werd ontworpen door de gebroeders Van Gendt. In de jaren zestig werd het aantal bewoonsters teruggebracht van twaalf naar zes. Nog altijd wonen er op het hofje vrouwen van boven de 55 met een laag inkomen. Het hofje wordt beheerd en bestuurd door nazaten van de familie Calkoen.

Op 31 oktober 2022 werd het archief opgehaald door medewerkers van het Stadsarchief en door regentes Maartje Duin overgedragen. Inmiddels is het archief geïnventariseerd en beschikbaar voor onderzoekers. Het archief beslaat de jaren 1754-1961. De inventaris is te vinden op: <https://archief.amsterdam/inventarisen/details/31445/keywords/fontainehofje>.

AMSTERDAM: REGENTENKAMERTENTOONSTELLING

Van 11 juli tot 18 augustus werd in de Amstelkerk, bekend terrein voor het Landelijk Hofjesberaad, een fototentoonstelling gehouden van Amsterdamse regentenkamers. Stichting Toon het Amsterdams Erfgoed had samen met journalist en

Amsterdamkenner Hans Tulleners opnieuw een fototentoonstelling van minder bekend Amsterdams erfgoed samengesteld, dit keer over regentenkamers binnen de Singelgracht. Eerdere tentoonstellingen van de stichting gingen over Amsterdams tuinhuizen en stijlkamers.

De tentoonstelling bood een impressie in beeld en tekst van één van de interessantste verschijnselen van wereldstad Amsterdam. Het historische interieur is het meest kwetsbare en ook het minst toegankelijke onderdeel van het Amsterdams monumentenbestand. Er zijn nog zo'n 25 Amsterdamse

hofjes met een historische regentenkamer met meestal antiek meubilair. Ook resteren er nog regentenkamers van gemeentelijke instellingen en kerkmeesterkamers van de historische kerken in Amsterdam. De vroegste regentenkamers in deze tentoonstelling dateren uit de 17de eeuw en een bestuurskamer van een grote beursgenoteerde onderneming, een spectaculaire boardroom uit 2007, sloot de tentoonstelling af.

De tentoonstelling kreeg onder andere aandacht in het Parool en de Telegraaf. De foto's zijn afgedrukt in het begeleidende boek bij de tentoonstelling, dat nog verkrijgbaar is. Zie daarvoor onder de rubriek Boekennieuws. Voor de stichting zie: <https://toonhetamsterdamerfgoed.nl/>.

De regentenkamer van het Raepenhofje.

ZWOLLE: RESTAURATIEPRIJS VROUWENHUIS

Het team erfgoed en de wethouders van de beide gemeenten met het bestuur en de directrice van het Vrouwenhuis.

Op 7 september werd aan het Vrouwenhuis Zwolle de Erfgoedprijs Kampen-Zwolle 2023 uitgereikt. Sinds 2008 reiken de gemeenten Kampen en Zwolle deze gezamenlijke erfgoedprijs uit als waardering voor het restaureren, beheren en in stand houden van cultuurhistorisch erfgoed. Aan de prijs is een oorkonde en een geldbedrag van 1000 euro verbonden. Het bestuur van het Vrouwenhuis kreeg de prijs uit handen van wethouder Richard Boddeus (Kampen) en wethouder Monique Schuttenbeld (Zwolle) vanwege de maar liefst 26 maanden durende restauratie.

Schuttenbeld zei dat het moeilijk was een winnaar te kiezen, omdat in de afgelopen jaren meerdere panden in Zwolle met veel succes gerestaureerd waren, zoals het Academiehuis en het Drostenhuis. Uiteindelijk werd voor het Vrouwenhuis gekozen vanwege het doorzetten van de restauratie ondanks flinke tegenslagen, zoals het noodzakelijk herstel van een groot aantal balkkoppen van vloerbalken, die verrot bleken en de muur nauwelijks nog bleken te steunen. Dit kon pas vastgesteld worden na het verwijderen van het pleisterwerk. De restauratie was hard nodig vanwege de vocht- en constructieproblemen waar de historische panden mee

kampten. Opmerkelijk is dat de restauratie is uitgevoerd zonder subsidies van de gemeente of het Rijk.

Het Vrouwenhuis werd gesticht in de 18de eeuw. Stichteres Aleida Greve (1670-1742) bepaalde in haar testament dat haar woning aan de grote Aa (Melkmarkt) na haar overlijden geschikt moest worden gemaakt voor de huisvesting van alleenstaande, bejaarde vrouwen die lid waren van de hervormde kerk. De begane grond is sinds 1987 een museum dat op afspraak open is voor publiek. Op de bovenverdieping wonen studenten. Het Vrouwenhuis bestaat uit verschillende panden die in de 17de eeuw al zijn samengevoegd. Het voorhuis aan de Melkmarkt is het oudst en dateert uit de 14de eeuw. Het dwarsstuk aan de Voorstraat is als laatste gebouwd in de 18de eeuw. Van alle panden moesten de daken, goten en het stucwerk worden aangepakt om te zorgen voor betere isolatie en ventilatie, zodat het historische interieur en de collectie beter beschermd zijn. Bovendien wordt zo bespaard op energie en is het pand nu beter voorbereid op de gevolgen van klimaatverandering.

De restauratie leidde ook tot bouwkundige vondsten. Zo werden in de zijgevel de contouren gevonden van de ramen van het oorspronkelijke 14de-eeuwse pand. Het was een klein huis dat gebouwd werd op de hoek van de Korte Kamperstraat, vlak naast de stadsmuur. In de 15de eeuw werd het huis vergroot, de vensters daarvan zijn ook teruggevonden. Uit dendrochronologisch onderzoek bleek bovendien dat voor de 15de-eeuwse houten kap een deel van de 14de-eeuwse kap is hergebruikt. Op de binnenplaats zijn 15de-eeuwse ontlastingsbogen teruggevonden en een privaat. Ook werd een kelder aangetroffen onder de binnenplaats, die waarschijnlijk als waskelder in gebruik is geweest. Op de website van het Vrouwenhuis zijn enkele filmpjes geplaatst waarin de ontdekkingen die bij de restauratie zijn gedaan verder worden toegelicht.

Het prijzengeld zal worden besteed aan een nieuw handgemaakt Aleide Greve-kostuum zoals ze dat in 1730 zou kunnen hebben gedragen. Na een sluiting van meer dan twee jaar is het Vrouwenhuis nu weer op afspraak open voor publiek. Zie www.vrouwenhuiszwolle.nl voor meer informatie.

Wethouders Richard Boddeus en Monique Schuttenbeld overhandigen de oorkonde van de prijs aan Vrouwenhuisvoorzitter Hidde van de Wal.

Majestueuze bomen in het Arend Maartenshofje.

DORDRECHT: OPEN MONUMENTENDAG 2023

Dit jaar viel het Open Monumentenweekend in het warmste septemberweekend ooit. Het was dan ook erg rustig bij de monumenten, al waren de groepswandelingen door de binnenstad alsnog populair. Bij de twee hofjes die meededen aan het weekend was

de sfeer bijzonder sereen, vergelijkbaar met dagen dat er geen evenement is.

Het Regenten- of Lenghenhof valt op door zijn doolhofachtige opzet ten gevolge van de vele verbouwingen die hier door de jaren heen hebben plaatsgevonden. Het hofje werd gesticht door koopman

en reder Gijsbert de Lengh (1678-1755). Hij was ongehuwd en had slechts één ongehuwde zuster. Hij besloot daarom een hofje te stichten voor onbemiddelde, alleenstaande oudere vrouwen. Het oorspronkelijke hofje bestond uit een Voorhof met 16 woningen en daarachter de regentenkamer en een Achterhof met acht woningen. Het hofje werd in gebruik genomen op 26 februari 1756 en zijn zuster was een van de eerste regenten.

De regentenkamer met uniek goudleeren behang in combinatie met marmeren lambrisering bestaat nog altijd maar was helaas gesloten. Via een doorgang naar rechts is de Klophof te bereiken, een vroeg 20ste-eeuwse toevoeging aan het hofje. Via een doorgang naar links bereikt men de Langehof, daterend uit de 19de eeuw. Achterin het Langehof is een doorgang naar het Achterhof, waarvan de woningen in de 19de eeuw zijn vervangen. Het hofje telt tegenwoordig 40 woningen, die nog altijd bewoond worden door alleenstaande, onbemiddelde vrouwen van boven de 50 jaar. Oorspronkelijk woonden de vrouwen, toen veelal gepensioneerde dienstboden, hier gratis. Tegenwoordig wordt een kleine bijdrage gevraagd voor het gebruik van de woningen.

De Voorhof, het oudste deel van het Lenghenhofje.

Van links naar rechts: de poort en de regentenkamer van het Arend Maartenshofje en de Klophof in het Lenghenhofje.

Het Arend Maartenshof ligt hemelsbreed maar 100 meter van het Regenten- of Lenghenhof, maar er moet een flinke omweg gemaakt worden rond parkeergarage en winkelcentrum Drie Vriendenhof. Het gebouwencomplex is genoemd naar een exploitatiehofje dat voor de nieuwbouw gesloopt moest worden. Arend Maartensz (1550-1629) stichtte het naar hem genoemde hofje in 1625. Hij was de buitenechtelijke zoon van een priester en wist zich op te werken tot klerk van de thesaurie te Dordrecht en secretaris van de krijgsraad.

Arend Maartensz trouwde drie keer, maar alleen uit het tweede huwelijk kwam een kind voort, die in 1610 huwde met een Dordtse burgemeester. In 1608 kwam Arend Maartensz in conflict met de kerk: het avondmaal werd hem vier jaar ontzegd in verband met het verstrekken van leningen tegen woekerrentes. Of deze beschuldiging klopte, is niet helemaal duidelijk maar feit is dat hij na zijn toetreding tot het stadsbestuur in 1624 op aanraden van zijn vrouw en schoonzoon besloot een hofje te stichten. Hij had het in 1616 gestichte Heilige Geesthofje in Den Haag als voorbeeld voor ogen.

Het hofje was bestemd voor behoeftige vrouwen, zowel jong als oud, met en zonder kinderen en eventueel ook met echtgenoot. Hij noemde speciaal ook soldatenweduwen. Net als bij het Regenten- of Lenghenhofje werd niet benoemd of de vrouwen een bepaalde godsdienst moesten hebben. Het stadsbestuur ging akkoord met de bouw van het hofje. Arend Maartensz kocht vervolgens een erf aan de Lindengracht, een voormalige blekerij. Hier werden 38 woningen rondom een

zeer ruim opgezet binnenterrein gebouwd met in het midden een waterput en daaromheen een aantal, inmiddels oude, bijzondere bomen. Omdat het hofje een heel bouwblok beslaat, heeft het een fortachtige uitstraling, met blinde muren en een fraaie poort in renaissancestijl. Daarop is het familiewapen van Arend Maartensz en dat van zijn derde vrouw afgebeeld met bovenaan de spreuk *Vita vapor*.

Rechts van de poort bevindt zich de regentenkamer. Het interieur uit 1701 is bewaard gebleven. De portretgalerij van Arend Maartensz en zijn nazaten bestaat uit kopieën die in die tijd geschilderd zijn naar bestaande portretten. Bijzonder is het door de Dordtse kunstenaar Arnold Houbraken (1660-1719) beschilderde plafond, waarop Vader Tijd is afgebeeld die de oorlogsgod Mars afweert. Dit ver-

wijst waarschijnlijk naar de gevolgen van oorlog en de eerder genoemde soldatenweduwen. Bij de inventaris hoort ook de houten 'balië', waarachter de bewoners dienden te wachten als zij zaken met de regenten moesten bespreken.

In 1993 is het hofje overgedragen aan een woningbouwvereniging, maar de regentenkamer wordt beheerd door het Dordts Museum. Er zijn nog meer hofjes te zien in Dordrecht die niet meededen aan Open Monumentendag, bijvoorbeeld het Van Slingelandthof en de Wilhelminastichting. Via de VVV Dordrecht is een rondwandeling te downloaden langs alle Dordtse hofjes en restanten van hofjes. Bij iets lagere temperaturen ongetwijfeld zeer de moeite waard.

Vibeke Kingma

Vader Tijd weert Mars af, plafondschildering in de regentenkamer van het Arend Maartenshof.

AMSTERDAM: JUBILEUM RAEPENHOFJE

Op 17 september vierde het Raepenhofje haar 375-jarig bestaan met een bijzonder gevarieerd programma. Omdat het hofje klein is – het telt momenteel nog zes woningen, vroeger twaalf – vond een deel van de festiviteiten plaats op de Palmgracht voor het hofje. Middels een theatervoorstelling door Theater Kwast werd de stichter van Raepenhofje Pieter Adriaensz Raep (1581-1666) aan het woord gelaten, in dialoog met zijn tijdgenoot Joost van den Vondel (1587-1679). Het hofje was bestemd voor ‘bejaarde, eenzame, godvrezende weduwen en wezen. De stad walst als een molensteen over hen heen, maar hier zorgt men voor elkaar’, aldus Raep in deze voorstelling. Er werd uitgebreid geciteerd uit de stichtingsakte, bijvoorbeeld dat de bewoners ieder jaar in de oogsttijd ‘een voorvoet’ moesten krijgen van een ‘jonge, goede vette os, niet minder dan 150 pond’.

Na de voorstelling verscheen wethouder Alexander Scholtes ten tonele, die de regenten van het hofje in zijn speech feliciteerde met het prachtig onderhouden van de monumentale ‘tiny houses

avant la lettre, gebouwd in een tijd dat de grond in de Jordaan nog te betalen was.’ Vervolgens overhandigde hij de regenten de Jubileumpenning Amsterdam, omdat het hofje al 375 jaar bijdraagt aan de schoonheid van de stad. Daarna volgde nog een verrassing: Mariëtte Zoetmulder – voorzitter van het bestuur en nazaat van de stichter – kreeg van de wethouder de Orde van Oranje-Nassau uitgereikt voor haar jarenlange belangloze inzet voor het hofje en het vele andere vrijwilligerswerk dat zij deed en doet in haar woonplaats Den Haag.

De feestelijkheden werden voortgezet op de binnenplaats van het hofje met bewoners, oudbewoners en ook veel buurtbewoner. Het jubileumboekje over het hofje werd gepresenteerd, samengesteld en vormgegeven door (oud-)bewoonsters. Ook werden herinneringen opgehaald aan de hand van historische bewoners. Zo fungeren de voormalige sekreten tegenwoordig als schuurtje. Oorspronkelijk had het hofje geen regentenkamer, hiervoor is in 1905 een woning in het poortgebouw opgegeven en vervolgens zo authentiek mogelijk ingericht met 17de eeuwse bouwfragmenten. Tot 1988 hadden de woningen geen eigen badkamer. Inmiddels zijn de woningen gerieflijker ingericht, met in iedere woning een eigen douche. In het hofje wonen tegenwoordig jonge vrouwen, veelal studentes. Het Raepenhofje, dat tot de oudste hofjes van Amsterdam behoort, staat er goed bij en lijkt klaar voor de volgende 375 jaar.

DEN HAAG: EREVOORZITTER GERIDDERD

Vorig jaar november nam Huib van Eesteren afscheid van het Landelijk Hofjesberaad – dat wil zeggen, als voorzitter, want als erevoorzitter is Huib nog altijd van harte betrokken bij het wel en wee van het hofje in Nederland. Ruim twintig jaar was Huib als directeur van de Koninklijke Haagse Woningvereniging van 1854, voorzitter van het Landelijk Hofjesberaad, regent van het Heilige Geesthofje in Den Haag en actief deelnemer aan het Haags Hofjesberaad met volle overtuiging bestuurder in de wereld van hofjes en kleine maar eerbiedwaardige woningcorporaties.

Op 26 april 2023 kwam daar ook van koninklijke zijde waardering voor. Tijdens een grote bijeenkomst in Diligentia te Den Haag mocht burgemeester Jan van Zanen namens de koning aan ruim 30 mensen een lintje uitdelen.

Ook Huib werd die dag ridder in de orde van Oranje Nassau. Met veel humor en de nodige inzichten in gedecoreerde personen wist de burgemeester de aanwezigen ruim twee uur te boeien. Huibs inzet voor het hofje is ons algemeen bekend, maar de burgemeester vertelde ook hoe Huib zich als directeur van de Koninklijke met hart en ziel inzette voor de ‘vergeten doelgroepen’: mensen uit het onderwijs, de politiek, de zorg en de beeldende kunsten.

Daarnaast was hij medeoprichter van de Stichting Collectieve Beveiliging Bedrijven Rijswijk en van jongs af aan actief binnen Leimonias, de oudste tennisclub van Den Haag. Ten slotte is hij ook nog secretaris-penningmeester van de Van Eesteren-Fluck & Van Lohuizenstichting, die de nalatenschap van zijn oom, architect en stedenbouwkundige Cornelis van Eesteren (1897-1988) in ere houdt.

We kennen Huib en ondanks dat hij er misschien wat onverschillig over kan doen, in de trant van doe maar gewoon, was het voor de aanwezigen duidelijk dat hij stiekem wel trots is op zijn lintje.

Raymond Brood

BOEKENNIEUWS

De Stichting Diogenes Leiden bestaat dit jaar een halve eeuw en heeft ter gelegenheid daarvan een boekje uitgebracht over het bezit van de stichting. Daarmee wil het bestuur het grote publiek bereiken want men wil graag dat mensen weten wat Diogenes doet en hoopt dat ze zich daardoor ook meer betrokken voelen bij het doel van de stichting. Al 50 jaar knapt de stichting verwaarloosde en monumentale panden in de Leidse binnenstad op, waaronder ook het Mierennesthofje. Zoals wel meer hofjes had dat in de tijd na de Tweede Wereldoorlog zo'n geldgebrek dat de gemeente in 1967 het bouwvallige hofje kocht van de laatste regenten. Tien jaar later werd het hofje overgedragen aan Diogenes, dat het hofje restaureerde en nog altijd de woningen verhuurt. Dat doet het ook met een aantal andere fraaie oude

panden, die in dit boekje allemaal worden voorgesteld, met afbeeldingen en tekstjes over de geschiedenis van de gebouwen. Achterin het boekje is een wandelroute opgenomen waarmee langs het bezit van de stichting en door oud Leiden kan worden gewandeld.

Het boek bij de eerder genoemde tentoonstelling over Amsterdamse regentenkamers bevat veel foto's en naast een inleiding op het verschijnsel regentenkamer een beschrijving van 35 Amsterdamse bestuurskamers.

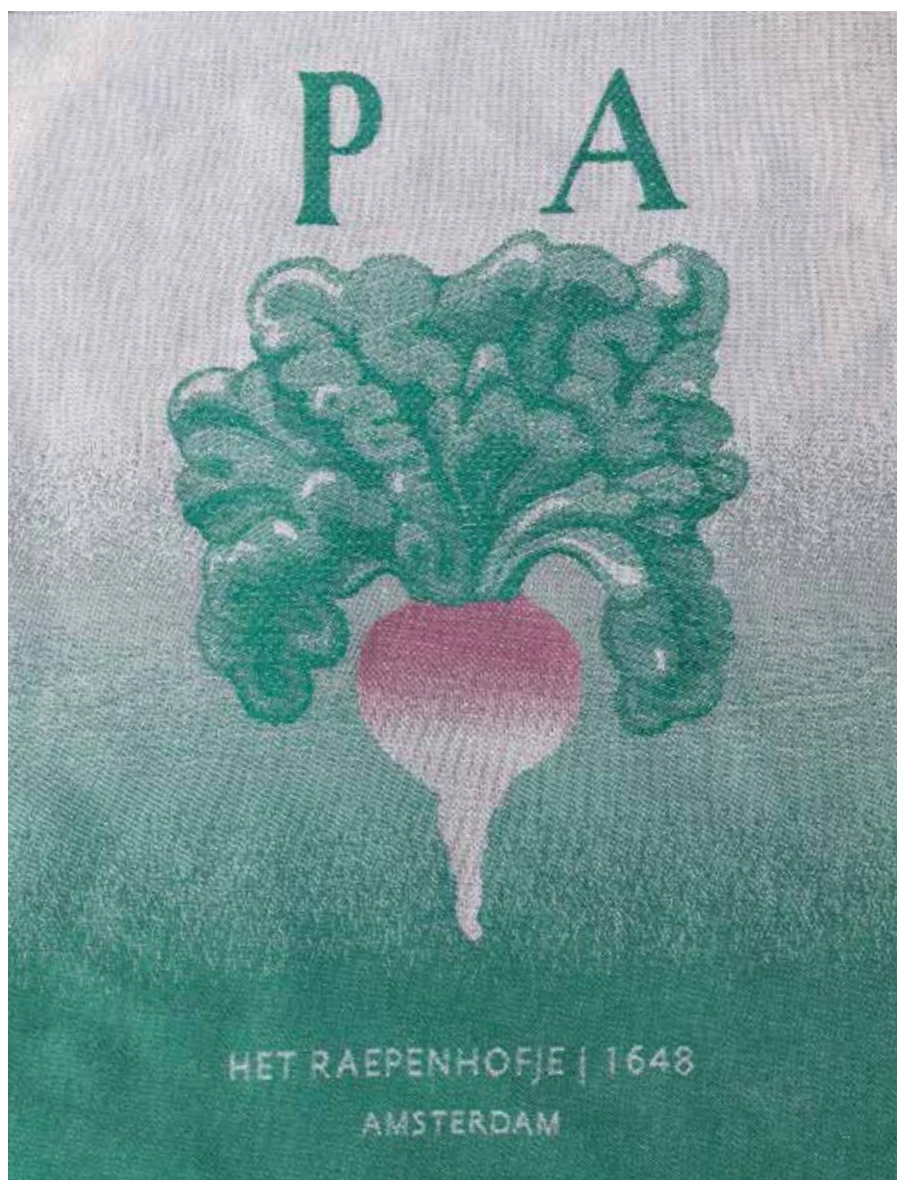
Naast de bestuurskamers van diaconieën, gilden, kerken en bedrijven bevat het boek ook kleurrijke foto's van de regentenkamers van het Deutzenhofje, het Corvershof, het Brants-Rushofje, het Hofje van Brienen, het Rozenhofje, het Raepenhofje, het Lutherhof, het Fontainehofje en het Hugo de Groothof

– een wat minder bekend hofje van de diaconie. Ook het Venetiaehofje komt voor in het boek, met een foto van LHB-erevoorzitter Daan van den Briel. Het boek wordt afgerond met een reeks foto's van inmiddels verdwenen regentenkamers, waar gelukkig geen hofjes onder te vinden zijn.

Het boek is verkrijgbaar in het winkeltje van Stadsherstel, op de hoek van de Kerkstraat en de Reguliersgracht, maar het kan ook worden besteld door overmaking van €19,50 op rekening NL20 INGB 0675 5253 14 ten name van Stichting Toon het Amsterdams Erfgoed, onder vermelding van uw naam en volledige adres. Met de aanschaf van het boek wordt het werk van de stichting gesteund en kunnen nieuwe projecten worden opgezet.

Ter gelegenheid van het 375-jarig jubileum van het Raepenhofje verscheen het boek *Paradijsje in de Jordaan. 375 jaar wonen in het Raepenhofje*. Het boek concentreert zich vooral op bewoonsters van vroeger en nu. Het boekje is samengesteld door een redactie van (oud-)bewoonsters. Het boekje was tijdens de jubileumviering te koop en zal mogelijk ook te koop aangeboden worden via de website van het Raepenhofje. Momenteel is nog niet zeker of en wanneer dat gaat gebeuren.

Daarnaast is ter gelegenheid van het jubileum een speciale Raepenhof theedoek ontworpen en gegeven. Het ontwerp is van oud-bewoonster Ankie Stoutjesdijk. Uiteraard is op de theedoek de kenmerkende raap afgebeeld, die boven de poort van het hofje als gevelsteen is aangebracht. De theedoek is te bestellen voor € 17,50 (excl. verzendkosten) via de online winkel van www.raepenhofje.nl

Laurens Beijen e.a. (red.), *Stichting Diogenes Leiden. Verleden, heden en toekomst*, Stichting Diogenes Leiden, Leiden, 2023, 40 bladzijden, geïllustreerd in kleur. Een exemplaar bestellen kan door het overmaken van de verzendkosten (€ 4,20) op bankrekening NL06 ABNA 0451 1053 54 van de Stichting Diogenes Leiden, onder vermelding van naam en postadres.

Hans Tulleners & Peter Quatfass, *Amsterdamse regentenkamers binnen de Singelgracht. Verborgene interieurs in werelderfgoedstad Amsterdam*, Stichting Toon het Amsterdamse Erfgoed, Amsterdam, 2023, 96 bladzijden, geïllustreerd in kleur, €19,50.

AANBIEDING: HOFJESREEKS VOOR 75 EURO

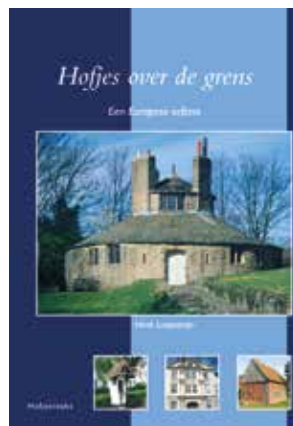
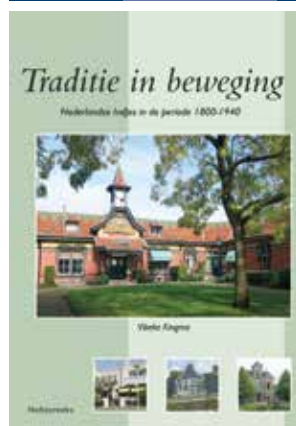
Met de publicatie van *Hoffes over de grens* in 2021 werd het hofjesgeschiedenisproject voltooid. Een initiatief dat in 2014 door het Landelijk Hofjesberaad werd opgestart, gesteund door de deelnemers en gesponsord door enkele deelnemende hofjes.

De titels die in deze reeks verschenen, zijn na publicatie aangeboden aan de deelnemers en vonden gretig aftrek on-

der hofjesbewoners en hofjesbesturen. Maar ook daarbuiten bleek er een aanzienlijke belangstelling. Zodoende kon de Hofjesreeks zich ontwikkelen tot een standaardwerk van maar liefst 6 boekjes:

1. *Open en besloten. Het hofje is terug van nooit weggeweest*
2. *Hofjes als Paleizen. Stichters, bouwers en bewoners in de 17e en 18e eeuw*

3. *Bevorderaars van het goede. Een kleine bestuursgeschiedenis van het Nederlandse hofje*
4. *Traditie in beweging. Nederlandse hofjes in de periode 1800-1940*
5. *Tussen 'Goidscameren' en Hoffes. De ontwikkeling van charitas en ouderenzorg in Nederland tot ca. 1600*
6. *Hoffes over de grens. Een Europese erfenis*

Doordat één van de titels was uitverkocht waren er geen complete series meer te verkrijgen. Door een grote bestelling konden we echter een herdruk van deze ontbrekende titel realiseren waardoor we thans beschikken over een kleine voorraad van de complete serie van 6 titels. Een aantal is bestemd als relatiegeschenk voor sprekers en voor nieuwe deelnemers. De overige complete series bieden wij thans exclusief aan onze deelnemende hofjes aan. Niet alle deelnemers zijn in de gelegenheid geweest de complete serie aan te schaffen. Mogelijk zijn er hofjes en/of (nieuwe) regenten die belangstelling hebben voor de publicatie van de Hofjesreeks. Hier is uw kans!

Wij bieden u thans de gelegenheid om de complete serie aan te schaffen voor slechts €75 (incl. porto en verzendkosten). Deze aanbieding geldt zolang de voorraad strekt en op volgorde van binnenkomst van de bestellingen. Uw bestelling kunt u plaatsen bij het secretariaat van het Landelijk Hofjesberaad.

Cees Schinck